

Jan Śniowski

Byłem pierwszym starostą w Strzelcach Krajeńskich

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 12, 333-341

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Śniowski

Byłem pierwszym starostą w Strzelcach Krajeńskich

Stosownie do pisma z dnia 23 marca 1964 nr Or. I-23a/4/64 w sprawie spotkania z pionierami organizatorami organów administracji państwowej niniejszym podaję niektóre dane z okresu mej pracy na stanowisku Pełnomocnika Rządu Tymczasowego i Starosty Powiatowego w Strzelcach Kraj. w latach 1945–1949.

Na wstępie kilka słów na temat okoliczności poprzedzających mój przyjazd na te tereny jeszcze przed zakończeniem wojny.

Od 1927 roku do wybuchu wojny w 1939 roku i w czasie okupacji (częściowo) pracowałem w kilku gminach powiatu kieleckiego jako zastępca i sekretarz gminy. W latach 1943–1944 i do wyzwolenia należałem do organizacji podziemnych (Stronnictwo Ludowe „Wola Ludu” i Bataliony Chłopskie) walczących z okupantem i współdziałających z partyzantką radziecką w Górach Świętokrzyskich. W tym czasie utrzymywałem kontakty z takimi działaczami ruchu oporu, jak: Józef Ozga-Michalski¹ (Stronnictwo Ludowe), Aleksander Kaczocha² (SL), Michał Gwiazdowicz³ (SL), Kazimierz Mijal⁴ (PPR) i inni.

Bezpośrednio po wyzwoleniu, w styczniu 1945 roku, rozpocząłem pracę jako powiatowy inspektor samorządowy w Kielcach, gdzie równocześnie piastowałem mandaty członka prezydium Miejskiej Rady Narodowej oraz członka Powiatowej Rady Narodowej z konspiracji.

Ponieważ od dawna pragnąłem uczestniczyć w budowie państwowości polskiej na Ziemiach Odzyskanych, na wiadomość o organizowaniu przez Ministerstwo Administracji Publicznej grup operacyjnych na tereny zachodnie – po złożeniu rezygnacji z dotychczasowej pracy – udałem się 2 kwietnia 1945 roku do Warszawy. Tam przydzielono

¹ Józef Ozga-Michalski (1919–2002), pisarz, działacz SL od 1944, następnie ZSL, XI 1944 – XI 1949 członek Rady Naczelnej SL, III-XI 1949 członek NKW SL, XI 1949 – XII 1980 członek NKW (NK) ZSL i członek Prezydium NKW (NK) ZSL; w czasie wojny w Batalionach Chłopskich, 1952–1956 wicemarszałek Sejmu, członek Rady Państwa (1957–1972, 1976–1985), zastępca przewodniczącego Rady Państwa (1972–1976), poseł (1947–1989).

² Aleksander Kaczocha-Józewski (1906–1977), działacz Stronnictwa Ludowego „Wola Ludu”, po wojnie działacz Stronnictwa Ludowego (od 24 IX 1945 członek Naczelnego Komitetu Wykonawczego, od 21 IV 1948 członek Prezydium NKW); Pełnomocnik Rządu na Okręg Pomorze Zachodnie (III-IV 1945); następnie podsekretarz stanu w Ministerstwie Administracji Publicznej (IV-X 1945).

³ Michał Gwiazdowicz, działacz Stronnictwa Ludowego – członek NKW (1946–1948), poseł (1947–1952).

⁴ Kazimierz Mijal (ur. 1910), ekonomista, urzędnik bankowy, działacz PPR (1942–1948), a następnie PZPR (1948–1966), w czasie wojny w podziemiu: sekretarz obwodu PPR w Krakowie, a następnie sekretarz Komitetu Warszawskiego (1943), sekretarz Prezydium KRN (I 1944 – V 1945), Pełnomocnik Rządu Tymczasowego w Łodzi (II-III 1945), później pełnił funkcje ministerialne, w 1966 opuścił nielegalnie kraj i stanął na czele tzw. Komunistycznej Partii Polski w Albanii i Chinach; w 1984 wrócił do Polski; poseł 1944–1956.

mnie w charakterze kasjera do grupy operacyjnej nr 3 na Okręg Pomorze Zachodniego, którą – jako Pełnomocnik Rządu Tymczasowego – organizował Aleksander Kaczocha-Józewski.

Wyjazd grupy operacyjnej z Warszawy odbył się dnia 8 kwietnia 1945 samochodami. W Poznaniu nastąpił kilkudniowy postój, w czasie którego zmienił się Pełnomocnik Rządu. Mianowicie Kaczocha-Józewski odwołany został na stanowisko wiceministra Administracji Publicznej, a funkcję pełnomocnika przejął ppłk Leonard Borkowicz⁵. Zastępcą jego był Władysław Madurowicz. Do Piły, jako tymczasowej siedziby Urzędu Pełnomocnika Rządu grupa operacyjna przybyła 18 kwietnia 1945.

Po przekazaniu kasy nowoorganizowanej Izbie Skarbowej, za skierowaniem w charakterze obwodowego Pełnomocnika Rządu Tymczasowego na powiat Strzelce Krajeńskie, przybyłem tam samochodem ciężarowym w dniu 26 kwietnia 1945 z ekipą 22 pracowników w składzie: Władysław Ściśło – zastępca Pełnomocnika, Marian Marczyński – kierownik kancelarii ogólnej, Ignacy Czaj – inspektor samorządowy, Czesław Konieczny – kierownik referatu budżetowo-gospodarczego, Walenty Lis – kierownik referatu zaopatrzenia i handlu, Ryszard Celej – zastępca kierownika referatu zaopatrzenia i handlu, [Edmund] Pawłowski – kierownik stołówki, Stanisław Śniowski – pracownik referatu zaopatrzenia i handlu, Jan Kowalski – pracownik referatu administracyjnego, Andrzej Kaczmarczyk – kierownik referatu wojskowego, inż. Stanisław Ratyński – kierownik referatu przemysłu, Wiktor Pietrzak – kandydat do pracy w przemyśle, Jan Pietrzak – kandydat do pracy w przemyśle oraz jeden mężczyzna do Milicji Obywatelskiej, jeden mężczyzna do pracy w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego i pięć innych osób z różnych zawodów, w tym kandydat na komisarza ziemskiego Kazimierz J., który już po kilku dniach usunięty został z pracy za nadużycie władzy. Po nim na komisarza ziemskiego powołany został porucznik Bolesław Topczewski, były jeńiec obozu w Woldenbergu.

Na terenach tych wówczas władzę sprawowała administracja wojskowa Armii Radzieckiej. W Strzelcach Krajeńskich (Friedeberg) rejonowym komendantem wojennym był mjr Borys Bywały. Tak on, jak i jego zastępcy: mjr Zosim Płatonienko, mjr Gołubiew i mjr Siemion Rozenberg – jak przekonałem się później – byli bardzo nam życzliwi. Dzięki komendantowi majorowi Bywałemu, współpracy, jego pomocy i łączącej nas przyjaźni, powiat doskonale był przygotowany gospodarczo (dużo inwentarza żywego, maszyn, sprzętu rolniczego itp.) na przyjęcie repatriantów.

Gdy zgłosiłem się po przyjeździe do komendanta wojennego okazało się, że na starostę wyznaczony już został przez niego Antoni Matuszewski⁶. Na skutek okazanej nominacji, komendant wojenny umożliwił mi objęcie Urzędu Pełnomocnika rządu, od-

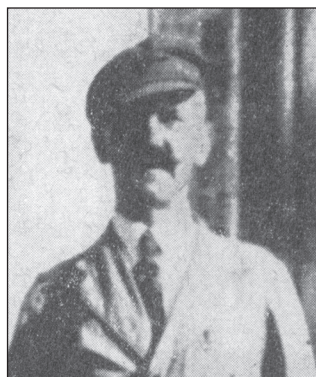
⁵ Leonard Borkowicz, (1912–1989), przed wojną działacz Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej (1927–1932), Komunistycznej Partii Polski i Komunistycznej Partii Zachodniej Ukrainy (1928–1938), za działalność w KPP więziony w latach 1931–1937. W czasie wojny we Lwowie, następnie w 1941 r. zmobilizowany do Armii Czerwonej, od 1943 r. w I Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, od sierpnia 1944 pełnomocnik PKWN na woj. białostockie, w marcu 1945 awansowany do stopnia podpułkownika i powołany na stanowisko pełnomocnika Rządu Tymczasowego przy dowództwie I Frontu Białoruskiego, następnie od kwietnia 1945 r. pełnomocnik Rządu na Pomorze Zachodnie, a następnie wojewoda szczeciński do lutego 1949 r.

⁶ Antoni Matuszewski (1886–1967), pełniący obowiązki starosty w Strzelcach z nominacji radzieckiego komendanta wojennego w okresie 2 III – 2 V 1945.

wołując starostę Matuszewskiego, któremu powierzyłem stanowisko wójta gminy.

Dnia 1 maja 1945 roku w sali posiedzeń Starostwa (przy rynku) odbyła się uroczystość obchodu dnia Święta Pracy z udziałem ludności polskiej w liczbie około 80 osób. Przemawiali: Jan Śniowski, mjr Płatonienko i Antoni Matuszewski.

Strzelce były mocno zniszczone. Tliły się jeszcze zgliszcza magazynu zbożowego. Prócz ludności niemieckiej, wojska radzieckiego i nielicznych jeszcze Polaków na terenie powiatu przebywały dwie duże grupy ludności: w Strzelcach – Francuzów, w Drezdenku – Włochów.

Antoni Matuszewski

Strzelce, lato 1945, w środku widoczny starosta Jan Śniowski

Strzelce, lato 1945

Zorganizowanie urzędu Pełnomocnika, zarządów miejskich i gminnych nie nastęrczało większych trudności. Zatrudnieni już w Starostwie: Hieronim Piechnowski, Leon Piechnowski, Stanisław Matuszewski, Alfons Matuszewski, Jan Tomczak, Franciszek Mizek, Stanisław Kowalski – pozostali w pracy nadal. Wkrótce obsadzone zostały dalsze wolne stanowiska kierownicze, a mianowicie: referat administracyjny – Stefan Ćwik⁷, referat kultury i sztuki – Kazimierz Kiempa, referat geodezji – porucznik Jan Nienartowicz, były jeńiec obozu Woldenberg, referat społeczno-polityczny – mgr Henryk Sokołowski, referat osadnictwa – Mieczysław Cebula. Sekretarzem Wydziału Powiatowego został Franciszek Wachholz, architektem powiatowym był Józef Czeketowski, komendantem powiatowym straży pożarnych – Franciszek Gatzmanga-Rajski.

Stefan Ćwik

Stanowiska kierowników innych urzędów objęli: Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej – kapitan Edmund Wojtal, były jeńiec obozu Woldenberg (już pracował), Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego – porucznik Kazimierz Czajkowski, Rejonowy Urząd Pocztowy – Józef Sikora (już pracował), Inspektorat Szkolny – Stanisław Jaremczuk, Urząd Skarbowy – Józef Zawistowski, Sąd Powiatowy z siedzibą w Dreddenku – mgr Czesław Cyplik⁸, Rejonowy Urząd Repatriacyjny z siedzibą w Starym Kurowie – Moskwiak, Rejonowy Urząd Likwidacyjny – Zblewski, Powiatowy Zarząd Weterynarii z siedzibą w Dreddenku – lekarz wet. Tadeusz Prorok, Państwowy Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Dreddenku – Dopierała, Państwowy Ośrodek Maszynowy – Stanisław Narożyński. Lekarzem Powiatowym był początkowo, bez nominacji, niejaki Wołyniec, który wkrótce zbiegł, prawdopodobnie do Niemiec. Na jego miejsce przeniesiony został z Dobiegniewa lek. med. Jan Ślipikowski.

⁷ Stefan Ćwik (1912–1966), absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego (1952), drugi zastępca Pełnomocnika Rządu w Strzelcach w latach 1945–1946, później pracownik Starostwa Powiatowego w Strzelcach (1946–1949) i wicestarosta w Sulęcinie (1949–1950); następnie także sekretarz Prezydium powiatowej Rady Narodowej, pracownik Okręgowego Zarządu PGR w Gorzowie (1951–1954 i 1957–1958), Zjednoczenia PGR w Świebodzinie (1954–1957), później zastępca dyrektora do spraw administracyjnych w Gorzowskich Zakładach Włókien Chemicznych w Gorzowie (1958 – do śmierci w roku 1966). Działacz Stronnictwa Ludowego, później Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, radny Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze (1958–1966).

⁸ Czesław Cyplik (ur. 1908), absolwent Uniwersytetu Poznańskiego – 1936 r. – magister praw; w roku 1945 kierował Związkiem „Caritas” przy parafii NMP w Gorzowie, w okresie 1945–1952 sędzia w Sądzie Grodzkim a następnie Powiatowym w Gorzowie, od roku 1945 kierownik Sądu Grodzkiego. Później dyrektor wojewódzkiego oddziału „Caritas” w Gorzowie i kandydat na posła w okręgu żarskim w roku 1957, jednak nie dostał się do sejmu.

Kierowcami samochodów osobowych w Starostwie byli: Józef Szwarcki, Bolesław Czarnecki, Julian Stankiewicz.

Stanowiska burmistrzów w miastach sprawowali: w Strzelcach Kraj. kapitan Włodzimierz Zakrzewski, były jeńiec obozu Woldenberg (już pracował), w Drezenku (po zmianie) – Kazimierz Derda (wkrótce po nim Józef Marciniak), w Dobiegniewie (po zmianie) – kapitan Juliusz Fetkowski, były jeńiec obozu Woldenberg. Pierwsze szkoły zorganizowali: w Strzelcach Kraj. – Wiktor Sznajder, w Drezenku – Kurowski. Narodowy Bank Polski (KKO) zorganizował Cywiński.

Z zakładów przemysłowych czynne były tylko dwie gorzelnie; w Bielicach i w Mierzęcinie. Inne, nieliczne zresztą obiekty przemysłowe znajdowały się w ruinie. Uruchamianie ich postępowало z biegiem czasu.

Dnia 9 maja 1945 w związku z zakończeniem wojny na rynku w Strzelcach odbył się wiec. Przemawiali z balkonu Starostwa komendant wojenny mjr Bywały, Pełnomocnik Jan Śniowski i jeden Niemiec (nazwiska jego nie pamiętam), który reprezentował biorącą także udział w wiecu grupę komunistów niemieckich. Odegrano z płyt gramofonowych hymny państwowe Związku Radzieckiego i Polski.

Przed zakończeniem wojny napływ ludności polskiej był znikomy. W wielu wsiach, z braku Polaków, sołtysami byli Niemcy. Na początku maja 1945 odbyła się odprawa wójtów i sołtysów w celu określenia kierunków działania na najbliższy okres. Po kapitulacji Niemców hitlerowskich, gdy – zgodnie z rozkazami – Niemcy wracali zza Odry do swoich siedzib, zdarzały się wypadki opuszczenia zajętych już gospodarstw rolnych przez osadników polskich. Ten okres niepewności, co nastąpi dalej, trwał niedługo, gdyż już 25 maja 1945 nastąpiło pierwsze wysiedlenie Niemców przez wojsko polskie. We wsiach, w których funkcje sołtysów pełnili Polacy, można było – w drodze reklamacji – pozostawić część Niemców. Zdarzało się jednak, że nie miał kto lub nie zdążono z reklamacjami i wieś pozostawiono zupełnie bez ludzi.

Po kapitulacji, a zwłaszcza po wysiedleniu Niemców, wzmożł się napływ osadników, co nieznacznie ratowało sytuację, jednakże okres, aż do przybycia pierwszych repatriantów (około połowy czerwca) należał do najtrudniejszych i najbardziej dramatycznych w pracy urzędu pełnomocnika. W chwili wysiedlenia Niemców liczbę ludności polskiej łącznie z milicją określało się na około 220 osób w powiecie. Karmienie zwierząt gospodarskich i ptactwa domowego w tych warunkach było nie lada problemem. Toteż poza dyżurem przy telefonie wszyscy pracownicy Starostwa przebywali w terenie. Nie było

Strzelce, lato 1945

się jednak bez strat. Wiele ptactwa, zwłaszcza piskląt, zmarnowało się. Na domiar złego powiat nawiedzany był przez fale szabrowników. Sprzyjały im olbrzymie połacie lasów, ciągnących się na całej długości wschodniej granicy powiatu. Nocami organizowane były obławy, w wyniku których uwalniano nieraz całe stada bydła. W żadnym razie nie można było przeciwstawić się skutecznie pladze drobnych kradzieży. Wiele sprzętu domowego, ubrań, pościeli itp. uległo zagrabieniu także przez tych, którzy pod pozorem osadnictwa wałęsali się wszędzie, kradli i uchodzili w nieznane. W ściganiu szabrowników pomocy udzielały komendantury wojenne, rejonowe i gminne.

Sytuacja została opanowana dopiero z chwilą przybycia pierwszych transportów repatriantów. Wówczas też szybko wyrównano braki kadrowe w urzędach i instytucjach.

Równocześnie z tworzeniem wszystkich organów państwowych organizowała się administracja lasów państwowych z dyrekcją w Gorzowie. W tej dziedzinie strat nie było.

Po kapitulacji masy Polaków wędrowały, dość często ze znacznym dobytkiem z głębi Niemiec do kraju. Ponieważ Strzelce były powiatem granicznym, ludziom tym wydawano przepustki jako zezwolenie na dalszy przejazd. Część wracających pozostała na gospodarstwach w powiecie.

Po wysiedleniu w Strzelcach stacjonowało wojsko polskie, które później pomagało w żniwach, głównie w tworzących się państwowych gospodarstwach rolnych (Państwowe Nieruchomości Ziemskie), z dyrekcją w Poznaniu. Dowódcą jednostki wojskowej, której zawdzięcza się pełny zbiór plonów z olbrzymich obszarów pomajątkowych, był ppłk Karpowicz.

Podział płodów rolnych ze zbiorów roku 1945 miał wynosić: 60% Armia Radziecka, 40% ludność polska. W rzeczywistości jednak nasz udział w zbiorach był znacznie wyższy. Ze strony Armii Radzieckiej sprawami żniw dowodził ppłk Ermakow, z którym łączyły mnie znajomość i przyjaźń.

Drugie i właściwie ostatnie (pozostała tylko do jesieni niewielka liczba fachowców) wysiedlenie Niemców miało miejsce w lipcu 1945⁹. W tym też miesiącu nastąpiły zmia-

Strzelce, lata 40.

⁹ W rzeczywistości było to w końcu czerwca 1945.

ny granic administracyjnych województw, w wyniku których powiat od województwa szczecińskiego przeszedł do województwa poznańskiego¹⁰.

Po spisie rolnym w sierpniu 1945 nastąpiło przejęcie (protokolarne) od komendatury wojennej całkowitej władzy w powiecie i odtąd można było liczyć tylko na własne siły¹¹. Trudności już jednak nie było, gdyż powiat został ostatecznie zasiedlony, szybko stabilizowały się warunki życia na każdym odcinku. Rozpoczął się właściwy proces repolonizacji i integracji tych ziem z resztą kraju. Uruchomiono zakłady rzemieślnicze, rosła sieć handlu prywatnego, ruszały powoli zakłady przemysłowe w Drezdenku (w Strzelcach i Dobięgniewie ich nie było). Handel uspołeczniony organizował Stefan Buła (przewodniczącym rady nadzorczej PZGS był Jan Śniowski). Sytuacja w zakresie wyżywienia ludności była dobra. Wprowadzony został zakaz wywozu zwierząt rzeźnych i mięsa na inne tereny. Obrót pieniężny kształtował się powoli. Pierwsze pobory wypłacone były dopiero w miesiącu wrześniu 1945. Do tego czasu pracownicy korzystali ze stołówek bezpłatnie. Częściowo wynagradzano pracowników spirytusem z administrowanych do sierpnia 1945 dwóch gorzelni.

Dobre wyniki, a nieraz może i sukcesy, w szybkim stosunkowo opanowaniu wyjątkowej i niezmiernie skomplikowanej sytuacji, w zasiedleniu, zabezpieczeniu mienia polniemieckiego i w zagospodarowaniu – zawdzięczać należy pomocy i współdziałaniu organizacji politycznych i społecznych, a mianowicie: Komitetowi Powiatowemu Polskiej Partii Robotniczej, który organizował Władysław Mytaśniak (po nim sekretarzem byli: Lachowski, Ekonomowicz, Palczek, Mańkowski); Zarządowi Powiatowemu Stronnictwa Ludowego (od 1 maja 1945), który organizował Jan Śniowski, a pierwszym prezesem był Stanisław Jaremczuk; Komitetowi Powiatowemu Polskiej Partii Socjalistycznej, który organizowali Stanisław Brauman i Jerzy Zalewski; Powiatowemu Komitetowi Stronnictwa Demokratycznego, założycielem którego był Zblewski.

Strzelce, rok 1945, pierwszy z lewej starosta Jan Śniowski

¹⁰ Stało się to z dniem 7 VII 1945.

¹¹ W rzeczywistości protokolarne przekazanie władzy odbyło się 25 VII 1945 (o czym wiadomo z zachowanego dokumentu – protokołu).

Komitet miejski PPR w Drezdenku najwcześniej zorganizował Józef Marciniak. Wkrótce na przełomie lat 1945-1946 zorganizowane zostały: Komitet Powiatowy Związku Walki Młodych, Zarząd Powiatowy Ligi Kobiet z przewodniczącą Konieczną, Związek Uczestników Walk o Niepodległość i Demokrację z prezesem zarządu powiatowego Płowcem oraz Powiatowy Komitet Opieki Społecznej, który prowadził Franciszek Nowosielski.

Były próby utworzenia mikołajczykowskiego PSL. Próby te nie powiodły się. Już w maju 1945 funkcjonował ośrodek zdrowia w Strzelcach, którym kierowała Władysława Blatton. Szpital Powiatowy w Drezdenku po większym remoncie oddano do użytku w 1947 roku. Dyrektorem szpitala został lek. med. Zygałdewicz, a po pewnym czasie po nim lek. med. Kraszewski.

Do innych, godniejszych uwagi wydarzeń, zaliczam:

– w czerwcu 1945 roku odprawa pełnomocników obwodowych w Koszalinie¹², na której składane były sprawozdania o wynikach dotychczasowej działalności,

– w czerwcu 1945 wiec na rynku w Strzelcach z okazji utworzenia Rządu Jedności Narodowej, na którym przemawiali: Pełnomocnik Jan Śniowski, komendant wojenny mjr Borys Bywały i burmistrz miasta Włodzimierz Zakrzewski. Na trybunie obecny był dowódca wojsk polskich płk Bronisław Lubański;

– w 1946 roku powołanie powiatowej rady narodowej¹³, przewodniczącym której został Stanisław Jaremczuk (zwolnione stanowisko inspektora szkolnego przejął mgr Ludwik Kończal¹⁴,

– w marcu 1947 roku zapobieżenie klęsce powodzi na skutek przzerwania wałów ochronnych na Noteci w rejonie Gościmiec-Górecko,

– w 1947 roku oddanie nowego mostu na Noteci w Drezdenku,

– 13 i 14 listopada 1947 r. zespolowa orka odłogów w czynie społecznym rolników (zaorano 450 ha odłogów).

Ze stanowiska Starosty Powiatowego w Strzelcach Krajeńskich zostałem odwołany (na moją prośbę) przez Ministerstwo Ziem Zachodnich¹⁵ z dniem 28 lutego 1949 roku z równoczesnym przeniesieniem do Ekspozytury Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego w Gorzowie Wielkopolskim na stanowisko radcy w Wydziale Samorządowym.

Na zakończenie pragnę podkreślić raz jeszcze okazane mi względy przyjaźni i życzliwości ze strony komendanta wojennego Armii Radzieckiej mjra Borysa Bywałego, który zaraz w maju 1945 roku podarował mi dla celów służbowych dwie pary koni i samochód osobowy marki „Opel-Kadet” oraz udzielał mi wszelkiej pomocy, w szczególności w zakresie organizowania organów administracji państwowej i w zabezpieczeniu mienia ponemieckiego.

¹² Odbyła się w dniach 16-18 VI 1945.

¹³ Pierwsza sesja Powiatowej Rady Narodowej w Strzelcach odbyła się 29 XII 1945, a jej przewodniczącym z urzędu został Pełnomocnik Rządu, czyli Jan Śniowski. Dopiero na początku listopada 1946 funkcję starosty (wcześniej Pełnomocnika) oddzielono od przewodniczenia Radzie. Zapewne wówczas przewodniczącym PRN został Ludwik Kończal, zaś Śniowski z urzędu (jako starosta) stanął na czele organu wykonawczego Rady – Wydziału Powiatowego. Dokładna data tych zmian nie jest możliwa do ustalenia, gdyż protokoły z sesji PRN w Strzelcach z tego okresu nie zachowały się.

¹⁴ Później dyrektor Studium Nauczycielskiego w Zielonej Górze.

¹⁵ Chodzi o Ministerstwo Ziem Odzyskanych.

Komendantura wojenna opuściła Strzelce w październiku 1945. Wówczas to po niej przejęty został gmach, obecnie siedziba Prezydium Powiatowej Rady Narodowej.

Nadmieniam, że prowadzona była na bieżąco kronika powiatu. Kronika ta, jak się dowiaduję, zaginęła. A szkoda, bo zawierała ona ciekawe szczegóły z okresu pierwszych lat naszego zagospodarowania na tych ziemiach.

Biogram opracowany na podstawie archiwum Jana Śniowskiego (w posiadaniu jego córek) oraz *Pierwszy wojewoda szczeciński. Dokumenty i komentarze (1945-1949)*, oprac. Z. Chmielowski i K. Kozłowski, Szczecin 1986, s. 20).

Nota o autorze:

Jan Śniowski ur. 14 II 1908 w Psarach pow. Kielce – zm. 11 VII 1984 w Drezdenku (pochwany w Strzelcach). Absolwent seminarium nauczycielskiego w Bodzentynie (1925). Następnie kancelista w Urzędzie Gminy w Bielinie pow. Kielce (1927-1929), sekretarz gminny w gminach Korzecko, Bieliny, Cisów (1929-1943), sekretarz gminy Górno (1943-1944). Tę ostatnią pracę porzucił 20 VII 1944 z powodu zagrożenia aresztowaniem za działalność konspiracyjną w Stronnictwie Ludowym „Wola Ludu” i Batalionach Chłopskich (prowadzoną od roku 1943). Po wojnie inspektor samorządowy w Starostwie Powiatowym w Kielcach, członek prezydium Miejskiej Rady Narodowej i członek Powiatowej Rady Narodowej w Kielcach. Następnie od 7 IV 1945 kasjer w grupie operacyjnej nr 3 na Pomorze Zachodnie, Pełnomocnik Rządu w Złotowie, do którego przybył 19 IV 1945 wraz z zastępcą Władysławem Ścisło i stwierdził, że w obwodzie działa już inny pełnomocnik. Stąd też po kilku dniach przeniesiony do Strzelec Krajeńskich, gdzie był Pełnomocnikiem Rządu i starostą powiatowym w okresie 26 IV 1945 – 28 II 1949 (początkowo jego zastępcą był Władysław Ścisło). Wiceprezes Zarządu Powiatowego SL, następnie radca w Wydziale Samorządowym Ekspozytury Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego w Gorzowie, po utworzeniu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze pracował w niej do 31 III 1955 jako inspektor i kierownik referatu w różnych wydziałach, następnie kierownik Działu Zatrudnienia w Zjednoczeniu Państwowych Gospodarstw Rolnych w Świebodzinie (1955–1957), Zespole PGR w Wilkowie (1957–1958), od 11 II 1958 do 31 XII 1961 przewodniczący Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Skwierzynie (do likwidacji powiatu), następnie w latach 1961–1972 sekretarz PRN w Krośnie Odrzańskim. Działacz ZSL, autor wspomnień pt. „Moje wspomnienia jako pierwszego organizatora władzy ludowej na terenie powiatu Strzelce Krajeńskie”, Biuletyn Informacyjny PWRN w Zielonej Górze nr 7 z 22 VII 1964, w skrótech przedrukowane w Gazecie Zielonogórskiej nr 25 z 30-31 I 1965 oraz J. Cabaj, *Ze wspomnień pionierów powiatu strzelecko-krajeńskiego*, w: *Ziemia strzelecko-krajeńska*, Zielona Góra 1972, s. 103-115¹. W roku 1964 poproszony przez władze powiatu strzeleckiego spisał swoje wspomnienia (pismo do PPRN w Strzelcach z 15 IV 1964), które w skrótech było później drukowane. Poniżej zamieszczamy jego pełną wersję. (ze strony 333 D. A. Rymar)